

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 6. ANULU XVI.

Telegraful este de done ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditura poiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretiul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. studiu pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri straine pe anu 12 fl. pe $\frac{1}{2}$ anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru intea ora cu 7. cr. sirul, pentru a doua ora cu $5\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetitie cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiu, in 21. Ianuarie (2. Feb.) 1868.

Program'a

despre ordinea Esamenelor sem. I 186 $\frac{1}{2}$, tinende cu elevii Institutului pedagogico-clericale alu Archidiecesei gr. or. in Transilvania.

inainte de amedi.

22 Luni	Pastoral'a	Cl. an. III.
23 Marti	Moral'a	Cl. an. II.
24 Miercuri.	Istori'a bis.	" "
25 Joi.	Pedagogi'a	" III.
26 Vineri.	Retoric'a	" III.
27 Sambata.	Dreptulu Canoniciu	" III.
29 Luni.	Dogmatic'a	" I.

inceputul la 9 ore

Sabiu in 14 Dec. 1867.

Gramatic'a Pedag.	an. I	sí II
Computulu Ped.	an. I	sí II
Esegetic'a Cler.	"	II.
Geografi'a Ped.	"	I sí II.

Marturisirea Ort. și Ist. bis. Ped. a. I sí II.
Introducerea in S. Script. Cl. I.

la 3 ore.

Partidele politice.

Insusirile individuali ale oménilor, cari provin de acolo, dupa cum privesc și care lucrurile cu cari are de a face și cu cari poate veni în atingere, a nascutu și pareri deosebite în individi de cindu a fostu cea mai mica societate de omni in lume. Dupa crescerea societătilor interesele deosebite a silitu pre omni la conveniuni și intelegeri comune spre a se pute impreuna în anumite pareri mai multi, spre unu interesu, spre unu scopu comunu.

Impregiurările insa au adosu cu sine, in totu tempurilo, că se varize parerie oménilor asupra intereselor său scopurilor comune. De aci au urmatu schimbările cele multe ce ni le infăsișă istoria in diverse tipuri in sinulu unui și a celiasi poporu.

Déca cautămu impregiurulu nostru apoi vomu află esempe destule chiaru in momentele de fată. La noi, unde și impregiurările suntu mai feliurite, ca in alte părți, astămu și pareri mai multe in privint'a binelui comunu. Pentruca vedemu ca spre o desvoltare mare a puterilor statului s'a introdusu dualismul; chiaru și in privint'a acestuia esista dōue opinioni; un'a carea recunoscere afaceri comune pentru ambe părțile imperiului, alt'a cari vrea numai uniune personala, va să dică dōue staturi cu unulu și același domitoriu. Altii iéra credu ca fericirea statului se poate dobendî prin federalismu, va să dica prin o legatura imprumutata a deosebitelor părți de statu. Si in privint'a acesta este deosebire in pareri, pentru ca unii privesc părțile aceste, cari se compuna federatiunea său legătura imprumutata, in diferitele provincie istorice; pre cindu altii voru sa se arundeze partile aceste dupa naționalități, va să dica sa se faca teritoriile naționale dupa majoritatea locuitorilor. Inainte de acesta eră centralismul constitutiunalu cu diete provinciale și cu unu parlamentu centralu, si inainte de aceea a dominu centralismul absolutisticu, unde ori ce felu de represantie nu aveau votu in afacerile generali ale tieriei său ale tierilor.

Déca esimu in afara șpoj vedemu ca scopul poporului italiano e o unitate definitiva, insa unii o dorescu acesta dupa cum e astadi că monarchia constitutiunala, altu cugeta ca va fi mai bine déca se va lasá de monarchismu și va imbratisá republicanismulu. Totu asiá e in Francia cu deosebirea, ca ea si-a ajunsu demultu unitatea sea. In Germania, carea eră impartita pâna mai de une-dile in vre-o 32 de staturi mai mari și mai merunte inca putemu dice ca suntu trei pareri domitorie și adeca, unitate in unu statu, său in o federatione; mai departe și acolo varieză opinioniile intre regimul monarhicu și republicanu. Germanii insa afara de aceste mai credu ca e de-

tori'a loru de a cultivá, unii intielegu prin acest'a, a germanisá orientulu europeanu. Nici Russi'a, unde autocratismulu au predominu tôte cele-lalte sisteme de guvernare, nu e libera de ideile tempului nou, și acolo se imparte parerile despre desvoltarea puterii elementului rusescu, in constitutiunale monarhice și in republicane federative etc. etc.

Diferitele aceste pareri intru ajungerea de sumpu comune nici odata nu remânu numai isolate, ci au influenția unele a supra celoralte. Fia care din pareri canta sa ocupe unu locu preponderante, unu locu incătu sa desvolte și se servescă singura de directiva in sortea unoi sociotati, fia acest'a in intielesu mai largu său in intielesu mai tiermitu. De aici partidele și apoi lupt'a loru.

Pana cându lupt'a se marginesce pre langa argumentările foloseloru ce are sa le dobandeșca cineva din adoptarea și desvoltarea unoru pareri, acea lupta este prijociosa și aceloru ce o pôrta și pentru acei ce se pôrta, și contra căroru se pôrta, pentru ca ce o pôrta suntu siliti a și studia punctul loru de manecare, alu pipai de tôte partile se veda deea elu nu are vre o slabiciune, carea seu e de indreptat, său arata acelu punctu de mancare netrebnicu. Acei pentru cari și contra căroru se pôrta inca au ocasiune a cunoșce o multime de lucruri și impregiurări, cari loru le erau necunoscute, cu ajutoriul căroru ei acum se punu in stare de ajudecă și combină și ei insii și asi formă o parere dréptă desprre situatiunea in care se afla.

Cându lupt'a intre pareri diferite din unu său alta parte se formedia de asiá in cătu cu ori și ce pretiu voiesce cineva a ajunge la victoria, atunci ea e amenintatorie pentru toti. Pentru ca atunci acel'a, ce cu ori ce pretiu vrea a ajunge la victoria, se inséla adese mai anteiu pre sine, pretiundu pre multu pusetiunea. Din acest'a urmedia a dese ori o insielatiune nevoluntaria și a altor'a. Tôte combinările ce urmedia mai departe esu gresite și candu nici nu cugeta se afla ca i se infunda calea. Recunoscerea adeverului poate sa sosescă atunci prea tardu.

In fati'a diverselor pareri ce se incruzișă la noi despre viitorul politicu, nu vă fi de prisosu a atrage atenționea celitorilor asupra astorui felu de posibilități, dupa cum le amu espusi mai susu, lasendu de astadata că fiacare celitoru sasi continue și amplifice ideile despre densele, dupa cum va află de lipsa.

Un'a ince totu vomu mai adauge, ca in ceea ce privesc starea nostra politica și sociala in tempulu presentu celu viitoru, ne indatorédia imperiosu, a caută cu deamenuntulu dupa tôte particlele cele mai mici a le aceloru stâri.

Inainte de tôte sa ne aducem aminte de cestiunile politice ce au a fi la noi deslegate și de transformările ce le va aduce drumulu de feru.

Eveneminte politice.

Sabiu 20 Ianuarie.

Diuariele de vien'a adusera scirea cu delegatiunea ungurășca a deprecătu unu banchetu ce delegatiunea de dincolo de Laita vrea sa-lu dea in onorele celei dintâi. „Debatte“, pentru că sa se incungi interpretări rele, atinge in vre o cătevă cuvinte motivele delegatiunei ungurășci, de care fù silita acest'a a deprecă banchetu. Motivul principal e privintele ce trebuie sa le aiba delegatiunea fatia cu oposiția din Ungaria, a cărei diuarie de acum a inepetu a ironisă delegatiunea dicendu, ca delegatii numai și petrecu la Vien'a și mergu din serate in serate, pre cându despre activitatea loru nu se vede inca nici o urmă. Festivitățile dara sa remana pana cându delegatiunile voru fi ajunsu cu lucrările loru in unu cursu imbucuratoriu. De alta parte la unu banchetu nu se potu ocoli toastele, cari din un'a său din alta parte aru puté da inşa la susceptibilitățile, cari aru puté numai slabî increderea reciproca. De ocamdata se voru multiamă membri ambelor delegatiuni cu intalnire in cluburile loru.

N. Fr. Bl. asta din istoru demnu de creditia, cu delegatiunea ungurășea e decisa a sterge salariele, cari le tragu cardinalii din Rom'a, Reischach și Silvestru, dela regimulu austriacu. In cercurile delegatiunei acestei'a s'a pronunciato opiniunea, ca banii acesti'a se voru puté intrebuinta mai cu scopu in tiéra spre imbunatatirea existintei preoților protestanti.

La inprumutula ungurescu dice „P. Cor.“ se facu subscrieri inseminate in tiéra.

Diet'a Croaciei a primitu projectulu de adresa cu putine modificatiuni. Projectulu are două dieci de puncte. Pre diu'a de 29 Ianuarie eră determinala a treia cetire a projectului și apoi poate și alegerea deputatiunei regnicolare.

Post'a din urma ne aduce sciri ingrijitorie despre Itali'a. „France“ are sciri dela 27 Ianuarie, dupa cari se sună ca Victor Emanuel a făcutu o lovire de statu și ca camerele suntu disolvate.

Delegatiunea ungurășca.

In siedinri'a a II tinuta la 21 Ianuarie n., dupa ce se adoptă numirea delegatiunei dupa cum e statuita in art. de lege XII § 38 „delegatiune emisa pentru pertractarea afacerilor comune“ se trece la alegerea de presidinte.

Somsich intrunesc majoritatea voturilor de presidinte, asemenea Ludovicu Horváth de notariu alu delegatiunei. Se emite apoi o comisiune de siepte membri pentru compunerea unui regulamentu, pentru pregatirea unui jurnalu și pentru bugetulu delegatiunei.

Ministeriulu comunu asterne bugetulu pre 1868 din carele estragemu unele passage și adeca:

1. bugetulu cancelariei cabinetului Maj. Sele, care face	72,754 fl.
2. a ministeriului pentru esterne	4,423,600 "
3. a ministeriului comunu de resbelu	80,000,000 "
4. a ministeriului comunu de finanța	3,969,484 "
5. cheltuiile neprevădute	50,000 "

sum'a 89,565,893
subtragendu venitulu vamalu 6,482,191
remane a se acoperi 83,083,702 fl.
din care numai in intielesu invociei, Uugari'a are sa suporte 30% adeca: 23,963,010 fl. iéra cele-lalte tieri ale M. Sele 70% adeca 55,931,691 fl. 40 xr.; sumele aceste an de a se susțe in bugetulu ambelor jumetăți de imperiu.

Representația

universității fundului regescu către Înalțul ministeriu regescu.

Înalțul r. ministeriu de interne

Constituția comunala a cercurilor să se scie și basata pe prescrierile regulatiunii emise dela locul pre înalt după ce ascultă și națiunea în anii 1795, 1797 și 1804 ad. pe asiă numitele puncte regulate. Chiaru și periodulu de mai bine de 50 ani, de când s-au emis aceste din urma puncte regulate, lasând la o parte defectul loru de sistema simtitu după diversitatea timpului, inca vorbesc pentru urgintă necesității de a reformă acăstă ordine comunala și dechipă dorința generală după o transformare patrondietoră, care se corespunde pretebsiunilor timpului și relațiilor viabile mai latite. Chiaru cuprinsulu insusi justifica insa acăstă nisuntia cătă de bine. Intregirea prin sine a reprezentantilor comunale, eschiderea dela reprezentarea capitalului chiamat în vîntă modernă economică la o însemnatate atât de importantă, basarea aceluiasi în parte pe institutulu corporațiuni industriale—cehuri—, care nu mai susține, ne deajunsă loru (cehurilor) reprezentanța în adunările de cercu după cum cere însemnatatea cetăților în vîntă noastră municipală, care din cauza, ca era necorespondanța tocmai în cele mai mari cercuri, a trăsu după sine o modificare faptică a determinațiunilor respective de legi neajunsă influență a adunărilor de cercu la asediarea derectorilor de cercu, nerespectarea cifrelor poporimii la reprezentarea comunelor singurite în adunările districtuale, precum și a comunelor cercuali la universitate marginirea reprezentanților naționali prin instrucțiuni, suntu unele reale din cele mai strigătoare, de care suferă constituția comunala de acum a jurisdictionilor sasesci, și fiacare din acele reale e calificat a impede că priușii desvoltare a vietiei comunale, a ingreună rezolvarea problemei în ordinea statului: a educă cetățenii spre a se interesă de afacerile publice, de a se administre pe sine și de a i educă pentru libertatea cetățenescă.—

Universitatea națională s-a și încercat de mai mult de 20 ani de repetate ori a se apăra de reformă trebilor comunale cea cu urgintă necesară, fară că sa-i fi succesu pana acum a o aduce la unu capătă multiamitoru. Ea a asternut spre sanctiunarea pre înaltă inca în sesiunea din anul 1863 cu pre umilită sa reprezentare din 11 Maiu 1863 nr. u. 212 ex 1862, unu statutu deplinu prelucratu despre trăsurile fundamentali pentru regula causei comunale în tierra sasescă, inse statutul acestă despre o parte, pe cătă ne e cunoșteu, inca n'au primitu pana acum pre înaltă aprobat. De alta parte in mai multe cercuri dorința a ajunsu la valoare, că inainte de a i se mediuloci sanctiunea pre înaltă se se supuna acelasi statutu inca la o alta revisiune petrondietoră.

FOLISIÖRA.

Dintr'nu Manuscrisu ingalbinitu și învechit uflatu între scrierile lui Andreiu Muresianu.

In rubrică acăstă vomu presentă Onoratului publicu cetitoru unele pasagie dintr'unu opu literariu vechiu și fora numirea autorului, carele inse se au aflatu între harthiile lui Andreiu Muresianu intregu și neviolatu afară de proverbi din carea numai unu fragmentu au ajunsu pana la noi. Acestu opu părta după cum arată fragmentul prevenirea numele „Reporta-din-visu“*) și este un'a poema populară epică—didactică. Idea fundamentală se pare a fi o venătorie inse acăstă nici sfirul celu rosiu nu'l duce pana la finea naționiei epice, pentru la începutul întreprinderei

Fiindu însemnatatea constituției comunale pe urmă intrégă vîția a poporului afundu tăietoria și tocmai prin acăstă mai mare ei stabilitate conditionată, cu tota reverintă subscrisea universitatea națională se simtiesc deoblegata a intocmi edificiul acestă asiă, incătu pe dieci de ani inainte se adapostedie pe poporimea cercurilor sasesci, se le păta fi scolă loru politica și institutulu loru de crescere, se corespunda pe cătă se păte și tuturoru pretențiiloru și dorinteloru locuitorilor loru, pentru in aceea și sa se afle bine și că acasă.

In necesulu acăstă și iea dar' voia umilitu subscrisea universitatea națională a se rugă pre plăcatu:

Înalțul r. ministeriu de interne se binevoiescă și tramite indreptu statutulu despre trăsurile fundamentali pentru regularea trebilor comunale în tierra sasescă asternutu pentru sanctiunea pre înaltă cu pre umilită reprezentare din 11 Maiu 1863 nr. u. 212 din 1862, pentru la urmă reformată lucrul acestui, sa se păta luă inainte și exceptui inca în periodulu siedintelor de acum.

Ideile fundamentale ale economiei naționale.

(Capetu)

Adam Smith documentează foarte frumosu, cum depinde pretiul unui productu dela lucrul care se intrebuintă pâna candu se produce, și cum se aduna avută prin producție săcute prin lucru. Orică activitate a omului indreptată spre producție se numește productivă, fia apoi acea activitate indreptată spre producția obiectelor crude, și spre transformarea loru mutarea acestor obiecte. In privință libertăției industriei și a comerciului sistemă acăstă se unește cu sistemă fisiocratilor, și amendouă combatu sistemă mercantila. Dupa opinia lui Adam Smith totu omul care e activu pre orice terenu alu economiei naționale și produce obiecte necesarie, înmulțesc totu deodata și avere națională, pentru ca avută națională constă din avutile singurateci; de unde apoi urmează, ca regimul nu are a conduce nici unu ramu de economia precum s'a intemplatu cu comerciul subsystemă mercantila, ci are a lasă activitatea fiescării producătoru cătă se păte de libera; regimul are numai a asigura pre producători în launtru prin administratione bună și a-i aperă în afara; are a se îngrăji numai de acele mijloace, pre cari producătorii singurateci nu și le potu castiga, precum suntu drumuri, regularea apelor, poduri și altele. Deosebirea intre aceste două sisteme să și în aceea, ca sistemă industriei libere care se numește și sistemă modernă, nu se invioiesc cu principiile sistemei fisiocratilor, că unu regim se ia în mâna frenelor vre-unui ramu de producție, ci dorescă că regimul numai sa dalatură pedecile, și

apoi sa lase pre fiesce care producătoru, fia care ramu de economia cătă se păte de liberu.

Fie unu lucru cătă de bunu, fia o idea cătă de salutară, la începutu se voru gasi contrari cari se o combata. Asiă s'a intemplatu și cu sistemă industriei libere; unii o combatau pentru ca ocupandu-se tempu mai indelungat cu sistemă fisiocratilor erau convinsi despre bunătatea aceliei, altii combatau acăstă sistemă din interesu privat, iera acestă erau proprietari mari de pământ și comercianții, cărora le venea bine că regimul să-i ajute; altii o combatau din punctu de vedere politicu, fiindu de acea parere, ca industria trebuie să servă spre scopuri politice, și asiă industria trebuie să fie subordonată politicei statului. Cei ce se inchina la acăstă parere, credu in retacirea loru, ca locuitorii unui statu traiesc numai pentru că sa servă și sa sustină puterea statului, iera nu după cum e intru adeveru din contra. In fine mai suntu doi contrari ai sistemelor industriei libere, cari pentru principiile loru cele sanatoșe merita considerație. Acești se invioiesc cu principiile filosofice ale acestei sisteme, dura credu ca inca nu e tempu a se introduce sistemă industriei libere, pentru ca trebuie lucru judecatu asiă cum e, și nu cum aru trebui sa fie.

Déca e adeveratu ca gradul de cultură alu poporilor din staturi diferite, modulu ocupatiunei, datinile, puterea de producție, referințele climatice și puterea statului de a ajută unul său altu ramu de economia suntu diferențe, atunci are dreptu Dr. Fr. List in opulu seu intitulat: „National-System der politischen Ökonomie 1841“, daca numește sistemă industriei libere sistemă cosmopolitică și daca dice, ca introducandu acăstă sistema deodata fără privire la poporale vecine, cu care stamu in relații comerciale și la care nu e introdusa acăstă sistema și nu voiesc vecinii a o introduce, usioru s'aru putea periclită unu ramu său altul de economia națională; de ecse. sa se introducă in Austria sistemă industriei libere fară privire la statele vecine, care aru fi urmarile? Din Prusia, Italia, Francia Anglia s'aru importă atâtea fabricate și manufacțuri, incătu industria din Austria neputendu tienă cu acestă concurență din mai multe cause, —, aru trebui se saracescă, pentru ca consumenții aru cumpără mai bucurosu lucruri din afara capatandule mai estine. De catre Orient si media-nopțe s'aru importă produse crude carasi mai estine că cele ce se producă în lanțul său cu acestia nu aru putea tienă concurență producenții nostrii de astfelu de produse; asia aici aru trebui se saracescă clasăa tieranilor, cari nu suntu in stare a vende produsele loru asiă estine că producenții din staturile vecine din mai multe cause, intre care e cea dintâi, pentru ca aici greutatile publice suntu mai mari că la vecini; asiă aru trebui se saracescă o clasă de producenți după altă, aru scădea averea națională (și s'aru împlini cuventul lui Quesnay: pauvre paysans, pauvre royaume,

venătorului deja apare in somnul lui Reporta din visu unu betranu cu vesminte albe, carele i se face povătitoriu și invătatoriu moralu. Betranul spiritu întrăba pre tenerulu venătoriu; carele perdienduse de socii sei venătorii, ostenu fiindu s'au culcatu și au adormit: . . . fetulu meu!

Scii tu cine esti; cunosci-te bine?

De unde-ai venit; ce scii despre tine?

Iubita-ti-e lumea? multu vei sa traiesti?

Vr' unu bine in lume a fi socotesci?

Gandesci de venirea mortiei vrăjătoare?

Său nice prin gându-ti este amblata?

Cum au respunsu tenerulu la aceste întrebări, carii săptămâna multu cu „γνῶθι σ' ἀντορ“ lesne ni-potemă înțipui din reflecția betranului:

„O teneru cu mintea cu totulu sburătoria!

„Te insili, că nime altulu pe sub sōre.

„Cornulu sumetiei tale fragedu este;

„Se me credi, că nice vei prinde de veste

„Cându putințelu ventu aură misicata,

„Lu vă returnă esti gală indată.

„Cornulu sumetiei, roua pe scaeti.

„Din ea sa iai pilda viață și să înveți:

„Rouă năpătea cade, și pe érba pica,

„Sorele resare, și cătă se redică,

„O sörbe, o usca și nimicu o făce.

„Ganduri teneresci cu totulu stengace.“

Așiă urmăridă betranul mai încoło desvoltându tenerului venătoriu adeverulu, ca nu in valulu lumii mari, nu intru indestulire și abundantia nici

in relațiiile cele artificiose ale vietiei culturale ci in situații simple a statului primitiv are d'asi căută omenirea fericirea s'a. Caci superba indesulare de sine și cu sine angustădă și instrănedia înimă omului din lumea culturei decatru de aproapele, precandu aceea anima in simplulu pieptu alu fiului naturei bate cu multu mai simpatetice pentru conomene. Asupra egoismului și frange de altmențea poetulu nostru totagulu și mai la vale. Apoi ajungendu amendoi la unu cinterim, se dau documente inverdate dar infrosciate, ci totuși poete sublimă despre principiul ca nime păte fi ferice inainte de moarte și ca tōte suntu desirătău: Venătoriulu vediendu-se in cintiru esclava:

„Tōte căte vedu sufla obidare,

„Ce păte sa fie acăstă templare?

„Cinterimulu plin de pietri cioplite

„Cu deosibite versuri despartite

„Mi rană rerunchii; cunoscui perirea,

„Cunoscui cătă păte tăia omenirea.

„Versulu celu cantat de curendu de cétă

„Petrunse ardiendu prin animă tōta.

„Unu lucru mai este, care lu doreștu tare,

„Mecar sciu, ca nu e modru de cercare.

„Asiu vră, se sciu, cum e omulu ingropat

„Si se potu pricepe mai chiaru a lui statu;

„Se vediu, cum se storce, și se mistuiesce,

„In ce chipu se sfirșește și cum putrediesce.“

„Teneru curiosu, minte sburătoria!“

„Responde betranulu, „postă tă e mare;

*) Autorulu că poetu popularu au formatu și inventat si numele eroului poemiei sele chiaru după natură numelor proprii, care asemenea obyinu in traditiile si povestile populare, adeca cuvinte compuse din predicatul si obiectul unei diceri, căte odată inca legate si cu căte un'a oposiție, de exemplu Strambă-lemnă, Sfârma-pără, Piticotu-cu barbă de unu colu etc.

pauvre royaum pauvre souverain) inavutinduse strainii cu saracirea producentilor din Iaintru; in locu de a ajutá producentilor prin introducerea sistemei industriei libere, iai aduce la sapa de lemn. Pentru aceea e de lipsa că statul se puna vama moderata pe productele care se importézia, daca acestea se potu produce si inlaintrul statului, a favora prin acésta si a si ajutá inlaintru productiunea acestor produse care ne vinu din afara; a usiora esportul si a ingreuná moderat importul strainu, că asiá sa se pregatesca introducerea sistemei industriei libere. Dar inlaintrul statului e de lipsa, că sa se introduca odata sistem'a moderna a industriei libere fara privire la impregiurarea, ca visteria statului pote are mai multu venit din unele monopole cari suntu in genere neplacute, seu că intra venitul mai siguru in visteria statului si mai usioru că cando aru si productiuea libera in orice ramu de economia; pentruca numai asiá se poate asteptá o stare buna materiala a poporului, care aru trebui se sia cea dintai'a problema a puterei statului.

Orastia in 1/6 1867

„Transily.“

Dr. Tincu
advocatu in Sabesiu.

Clusiu. Alegere de deputatu. Din o corespondintia privata din Clusiu estragemu despre alegerea de deputatu, in loculu celui vacantu dupa resignarea lui Kossuth jun., urmatorele:

Alegerea se intempla si de curse pana in 25 Ian. st. n. cu cea mai mare inversiunare, fiindu alegatorii rupti odata in 3 mai apoi in 2 partide oponetorie una alteia, cum se dice mai pana la cutite. Una voia a alege pre Eppulu reformatu Petru Nagy, iera alt'a pre fostulu generalu de hoveni Vettler. Fia-care parte lucră din resuperti spre a puté reesi eu candidatulu seu. — Spre a puté ajunge la reportarea victoriei se folosira ambe partile si de inrurintia asupr'a votisantilor prin bani, mancari si beuturi. — La 12 ore in 26 Ian. se fini scrutinul si comissionea insarcinata, eu acésta publica, ca Petru Nagy a capetatu majoritatea voturilor, prin urmare densulu e prochiamatu deputatu. Partid'a contraria audindu acest'a era sa turbeze de mania, si injorandu cum i venea prin minte asupr'a alesului si asupr'a svatului strigá, ca alegerea e falsa si nu poate sa remana in valore. Asupr'a alesului Eppu se descarcau cele mai de onestatario injuraturi. Dupa acestea porni tumultu spre cas'a Eppului in strad'a M. si trecendu pre langa Biserică amenintá a o sparge si a o dajidovilor. Tumultuantii se compuneau din meseriasi si maiereni, parte mare ev. reformati. Sosindu la cas'a eppesa era sa se intempe pre langa injuraturi si lte, dara lui Tiszai succese a stempera pre tumultuantii. Padia de gendarmi a trebuitu sa sia preste nopte pe tru ca sa nu se in temple ce-va.

(Astă nopte pre la 12 ore sparsera ferestrele

la Escl. Sea ministru conte Miko. Faptulorii sa fia fostu studenti. Gendarmii cari vighiau noptea a si prinsu ore-care numero, dura dimineti a se eliberara.)

Contrarii deputului alesu pretindu, ca acest'a renuntie si sa faca locu altei alegeri si altoi deputati. Se intielege ca asemenea pretensiune nu poate ave efectu.

Brasovu 15 Ianuariu 1868.

Domnule Redactoru! Sambat'a trecuta in 15 Ianuariu se arangiase in Satulungu (Sacele) in folosulu biblioteciei scólei capitale de aci unu „Balu romanu“, la care din cauza scopului maretii si sântu, ce-lu avu acesta petrecania, luara parte, afara de inteligint'a secelena, chiar si o parte din negoziatori Brasioveni. Nici o inima romana nu a pututu remanea rece si indiferenta in fati'a unei atari petrecanii solide, demna de maretii ei scopu; nici unu ochiu nefermecatu, candu a vedintu in unu cercu frumosu pre toti concurrentii la primulu resunetu alu musicei, dantiuindu bratii de bratii pre fundamentalu edificiului, ce voru a-lu redicá cu ori-ce pretiu si prin ori-ce mijloce, ca singurul scutu contra nescintiei si intunerecului. Pre fruntea serina a barbatilor asistenti, catu si profetie delicate si pline de gratii ale domnelor si domnisiorelor straini si sacelene se manifestau cele mai vii trasuri de bucuria si multiamita catra acei barbati, cari in modulu acest'a solidu si onestu le sciù face atatul petrecania de distractiune, catu si a procurá pre astfelui de cale binecuvantata, mijloce cu cari sa pota zidi pe fundamentulu dejá pusu alu biblioteciei scólei capitale de aci, de unde invetiatorii sa se pota incaldi de radiale dulci ale luminei, si cu cari sa pota fauri cheile, ce deschidu usile paladiului maretii alu culturii care e conditiu sine qua non alu esistentiei si bunei stari a unui poporu. Frumosa si incantatoare a fostu in adeveru acest'a petrecania solida asiá incatul de sigura ca n'a fostu concurinte, care in dulce suvenire sa nu-si aduca aminte de momentele aceleia frumose, in cari incunguratu de frati si surorile sele de unu sange serba ajutandu la croirea unei sorti mai bune pentru viitorime.

Multiamita si recunoscinta si venerabililor preotii locali cari conscientiosi chiamareloru sante de a luminá si conduce torm'a loru in credinta la tinta doritoru si de a o rapiti lanturilor grele si rusinose ale intunerecului si miseriei nu crutia nici chiaru avereia propria, cereandu prin felicitate mijloce numai ca sa pota radicá si ameliorá starea ei si a filor ei spirituala catu si materialminte. Doveda reuniunea dejá infintiata si pusa in vietia activa, carea din contribuirile membrilor ei are de scopu ajutarea scapatatilor. — catu si spiritualminte prin infintiarea unei bibliotec scolare tintita prin arangiarea balului aretatu, carele a si adusu o suma frumosa si prin alte contribuiri lunarie din

pertea preotilor si invetiatorilor. Recunoscinta ven. preoti si zelositoru invetiatori, cari prin astfelu de intreprinderi in contielegere si armonia fratiesca — ceea ce aru si de dorit in tote comunitatele noastre bisericesti, in deplin'a convictione, ca unul e mană ajutatoria celui-a-laltu la rezolvarea problemei grele in urm'a chiamarei lor, — dau viu documentu, ca-si pricepu missiunea sânta si au ajunsu la cunoscinta aceea, ca pentru de a putea ajutá stări critice si de a radica barca slabita prin furtunile temporilor vitrigi a bisericei si scólei trebuie incordari de puteri armonice a conducatorilor lor la luminarea si calificarea continu'a a acelora, ceea ce nu se poate fara prin procurarea isvorilor necesarii de lumina si acelea suntu bibliotecile. Fia acésta intreprindere de inaintare unu indemn tare pentru toti, carii dorescu binele si prosperarea scóelor, ca esindu din indiferentismu si inertiala prin cate si cate medilice, ce stau la mană si puterea si aici rău sa se straduasca si cerce de a inlocui deficitiul acelu mare si batatoriu la ochi si sulfletul din scóele noastre, care e bibliotec'a, ca adi mană animile tuturor Românilor vedinduse condusi de povetinitori asiá conscientiosi si de bine voitori, sa pota simti, ce simte adi anim'a fiecarui Român sa creleau, ce singuru amu auditu esprimanduse, ca fericita e biserica si scol'a aceea, care are astfelu de conducatori si invetiatori.

I. Romanu
invetiatoriu

Branu 15 Ianuariu 1868.

Dle Redactoru! Amu acceptatu demultu sa mai vedu datu publicitatiei unele intemplari forte imbucuratoare din locurile noastre si anume din Zernesci. Deci vediendu ca altii nu-si iau osteneala, permiteti-mi sa ve mai scriu eu ce-va despre progresul ce-lu făcute Zernescenii in cantările corale in iern'a acésta. Cornu, despre carele s'a mai fostu referit in pretigitele colone ale „Telegrafului Romanu“ si carele in urm'a unor impregiurari era pre aci sa se desfaca, acum s'a reintregit uerasi si face progres bunu, incat in diu'a intai'a si a dou'a de Craciun au fostu in stare de a cantá sânta Liturgia in quartet, ceea ce imbucură poporul astfelui, incat acel'a in entusiasmulu seu, fiindu pre multa miscata de armoniosele cantari, au decis in comitetula parochialu, a salarisa numai decatul pre respectivulu invetiatoriu, clericulu absolutu Iosifu Micu, deocamdata cu 150 fl. v. a. pre anu, iera pre viitoru deca va merge lucrul bine le'a acésta sa se indoiesca. Eata cum scie poporul nostru a se entusiasma pentru lucrurile cele bune, deca are conducatori buni, — eata, ca unde este vointia si buna intielegere, si lucrurile cele mai grele inca se potu realizá. Trebuie insa sa amintescu ca pentru infintiarea corului ecestui'a au statuitu forte multu on. Parinte Ioann Comisia,

„Inse totusi, fiindu povatiitorii
Si intr' acestu drumu datu invetiatoriu,
Pe voia-ti voiu face fora osteneala,
Cá se numai aibi mai multu indoéala.“

Cându betrânlul vorba pornita sfersiesce
In pripa unu noru negru se ivesce,

Se tinde prin aeru, intuneca tote,
Si frundia si érba cá 'n carbuni motate.

Norulu se despica—fulgeru scipiosu
Spre cinterimu cade intre tunetu Josu.

Dupa ce incéta volbur'a si valolu,
Eata cinterimulu lucindu cá cristalulu :

Vedeai prin pamentu catra aduncime,
Cá print'o feresta privindu spre multime.

Mortii, cati erau pre rendu ingropati,
In gropile sele stau toti asiediatii,

Unii de demultu, altii de curendu, —
Acum'a sa vedi cutremuri prin gându !

„Tinere!“ — betrânlul dice — „acum ia-te,
Dute, mergi si vedi mortii indelele !“

Eu plecu inainte elu din dureptu pasa,
Mecaru socoteam, ca singuru me lasa.

Cum intramu intaiu in cinterimu, eata
Vr'o trei ingropati de demultu d'odata ;

Asiá putredise si carne si tote,
Cate le avura cu sine ingropate ;

Cat mai nu puteai cunoscere mormentulu
Singuru stá din carne pufiosu pamentulu,

Ba, ce e mai multu o parte de óse,
Inca se facuse cenusia cleiosa.

Cum era pamentulu grasu si pufiosu , etc. etc.

Pote cu perirea sea sa si le ude.
Versulu celu frumosu de priveghitoriu
Si aloru mai multe paseri sburatorie
Leganá dumbrav'a si apele ei ;
Salt'au pre livedi tinereii mei.
Negrii greurici, esindu din casciorie,
Asurdiau vesduhulu cu a sea strigare ;
Sariá calusieii, purcediendu prin érba,
Rendunéa iute rapstindu ca sa-i sora.
Acésta privela cu totalu iubita
Parea, ca e tocmai mie renduita ;
Mi limpedi mintea catu-va de durere ,
Castigaiu in pripa ce-va mangaiere.
Insa si acésta nu fu'ndelungata
O truda de alta truda standu legata.
Mergemu prin dumbrava trecemulo valica ,
O puteam sâri, fiindu ap'a mica.
Prin sunetulu apei parea, ca s'aude ,
Urlatur'a unei salbacecii crude,
Gândeamu, ca vr'o fera selbetea vine,
Si asiá indata mi gatu arm'a bine.
Betrânlul privindu spre mine „voine“
„Caci si pentru ce gatesti arm'a“, dice ,
„Va veni o vreme, cá sa fia gat'a,
„Spre a vená fera flint'a si saget'a ;
„Iéra astadi losa altor'a venatul ;
„Ca sa scii mai bine sòrtea tá si statulu,
„Vina dupa mine, nu grigi de alte.
„Lasa astadi cerbii pe petrii sa salte,
„Uita de porumbi si de capriore,
„Ca vréu sa-li aretu unu venato mai mare.“
(Va urmá.)

cările au datu cuartiru și victu dela sine învețitorului și au datu și localitatea pentru cantări în casă sea propria, fără nici o rebonificare. Acăstă e foarte pre scurtă, ceea ce aru fi meritat a fi deservisit cu multu mai pre largu, căci obiectul e fără interesant în esenția sa. Pietatea ce o sternește nisice cantări regulate și armonioase nu o poate prețini decât acelă, carele are puțina ocasiune de a le asculta. De aro dă Ddieu că totu Branul, a-siu dice tota romanimea, sa se potea bucură de ună atare mangiere sunfetescă, precum avui eu ocasiune sa o afiu în biserică Zernesciloru cu ocasiunea serbatoriloru Craciunului din anul acestă. Nu sciu deca sum bine informatu, daru sum tare aplecatu a crede, ca Zernescenii cu preotulu supranumit in frunte și în contielegere cu Par. Protopopu din locu, insufletiti de resultatulu invetitorului Iosifu M i c u, căruia i stetu într'ajutoriu și clericul absolu Ilariu Plotogea; a decisu a compune ore-cari statute, cari coristii le subscru și se obliga a forma unu coru stabilu pentru venitoriu. Spunu dreptu ca eu, după cum cunoșcu poporul, nostru de pre aici, sperezu unu mare aventu în moralitate și în o cultura degradu inaintătorie a simtieminteloru, carea nu va întârzi a-si areta binefacerea sea și în alte ramuri sociale ale poporului. Sa dea bunul Ddieu!

Unu branen.

Principalele române unite.

Adunarea deputatiloru siedintă a dela 15 Ianuarie 1868. Presedintă provisorie a lui N. Goleșcu.

Se face apel nominalu la orte 12 $\frac{1}{4}$, la care respundu 92 deputati, și se declară siedintă deschisa.

Se cetește sumariul siedintei trecute și se primesc.

B. Hajdeu, se plângă contra modului de publicare a siedintelor camerei in Monitoru și cere sa se ia măsuri a se publică discursele cum trebuie.

D. Raportorul Carad'a, spune, ca se află un protest subscrisu de 5 alegatori contra alegorei lui Sgrumala că aru fi neimpamentenită și că aru fi votat la alegerea regelui Greciei; se trimită la secțiune.

Biroula anuntia că d. A. Cociu optedia pentru colegiul de Ismailu.

D. Presedinte, invita pe cameră a procede la alegerea Presedintelui definitiv al Camerei, și rezultatul este:

Votanti 105. Bilete albe 24. Voturi espuse 81. Majoritatea absolută 42.

D. doctoru A. Fetu 80 voturi.

Se proclama d. Fetu de Presedinte și se procede la alegerea a 4 vice presedinti, resultatul scrutinului este urmatorul.

Votanti 98. Bilete albe 16. Voturi espuse 82. Majoritate absolută 42. — D. C. A. Rosetti 79. — Arghiropolu 78. — Turnavitu 82. — Laurianu 80. — P. Opran 1.

D. C. A. Rosetti, Gr. Arghiropolu, Scarlatu Turnavitu și T. Laurianu se proclamă de vice presedinti, și se procede apoi la alegerea a optu secreteți, și se alegu:

D. Alexandru Lahovari. — Nicu Moscu. Pruncu. — Gheorghe. — Codrescu. — Giani. — Gheorghe Bratiu.

Se procede adoi la aleperea cestoriloru și se alegu:

D. Boicea Radian. — Adam Haretu. — P. Chenciu. — D. Miclescu.

D. Fetu ocupandu fotoliul presedintialu.

Multiamescu pentru onore ce-mi a-ti facutu chiemându-me pe scaunulu presedintialu. Cu câtă acăstă onore e de mare cu atât sarcină e grea pentru mine să ve declaru că m'asim și a priimi acăstă onore deca nu a-si avea intima convinctiune ca mi-veti acordă patrioticul d-v. concursu și totu o data ca veti fi indulgenti pentru gresialele ce că omu ne experimentatul intracăstă și putea face, vedindu aspectul importantul d-v. omenei luminati, elita tierei. Inclinându-me cu totu respectul votului d-v., promis a împlini cu devotamentu sarcină cu care m'ati onoratu.

Terminându iau libertatea a ve rugă ca, parasindu ori-ce cestiu personala, ca și ai nației române, se ne punem totu puterile spre a im-

plini missiunea noastră, căci astu-feliu numai vom avea recunoscintă compatriotiloru nostri și vom corespunde cu demnitate la acceptarile M. S. Domnitorului nostru, carele a disu deschidiendu acăstă Camera: La lucru Români, la lucru cu dielu și patriotismu.

D. Turnavitu, multumesc asemenea Camerei pentru onore ce-i a facutu alegându-lu vice-președinte.

Dupa aceea se procede la votarea comisiunei pentru redactarea adresei de respunsu la mesagiul Tronului.

Resultatul votului e urmatorul.

Votanti 87. Bilete albe 18. Voturi espuse 69. Majoritate absolută 35. C. A. Rosetti voturi 68. M. Cogalniceanu voturi 53. G. Chitu 68. B. Hajdeu 67. A. Zeucianu 65. Gr. Lahovari 65. I. Codrescu 58.

Presedinte alu consiliului rōga pe Adunare a numi o comisiune pentru interpretarea legii electorale. A adresatu o asemenea rugaciu și Senatului. Comisiunile ambelor corpori intrunindu-se voru putea da mai curendu acea lege și voru înlesni lucrarea pentru alegerele ce suntu inca de facutu.

Se va inscrie numirea acestei comisiuni și acelei de incheta la ordinea dilei pe mâne.

Se procede la impartirea Camerei in secțiuni.

Varietăți.

* * Bibliografia. A existu de sub tipariu in tipografiu lui Th. Steinhäusen din Sabiu: **Vocabulariu român-nemtiescu**, compusu și inavilu cu mai multe mii de cuvinte noue introduse dajă și incetatiene in limbă română, de Sab. Pop. Barcianu, parochu ort. resarit in Resinari, asesore consistoriale, membru onorariu alu Asoc. transilv. pentru literatură rom. precum și alu asoc. pentru științele naturale la Sabiu, decorat cu crucea de auru pentru merite vedi maniferșulu.

Opulu acestă constatatoru din 38 cōle, octavu mare este unu opu binevenită și de aceea recomandabilu din tota inimă a celor ce au lipsa de ajutoriul astorii felii de cărti la limbă germană.

* * Adunarea rom. catoliciloru în Alba-Juliă se va înăună in 9 Februariu o. n.

* * Referințele școlelor și invetigatorilor din Ungaria. In raportul lui ministrul de instructiune publică bar Ios. Eötvös dto Bud'a 28 Novembre 1867 către Maj. Sea desfășură dlu ministrul o iconă despre școlele populare in urmatorele: „In regatul Ungariei se află in 18,735 comune numai 14,836 școli populare și fiindu ca in locuri cu comune bisericesc mestecate suntu mai multe școli, asiă celu puținu in 5000 de locuri in Ungaria nu suntu școli de locu. In amăndouă cetățile surori Bud'a=Pest'a, după datele cele mai noue statistice cresc jumetate din copiii de școală, preste totu 20,000, fără de nici o instructiune. Dara și școlele ce suntu se află in atare stare, incătu scolarii abia invetia a celi și scrie.“ — Despre gradul de cultura alu invetigatorilor poporali dice dlu ministrul, ca „o mare parte din invetigatorii populari de acum, nici nu au terminat unu cursu ordinariu de preparandia, nici au capatatu vre-o alta instructiune in școlele mijlocii (gimnasie), afara de școlele elementari, asiă incătu celor mai multi nu numai le lipsesc capacitatea de pedagogi, dara nu au invetiatu unele specialități, cari au sa le propuna. Cea mai mare parte a invetigatorilor nostri, in urmă unei salarizări din carea abia și poate castigă pânea de totă dilele și prin urmare, trebuie sa se isoleze de societate și asiă li lipsesc mijlocele și ocasiunea de lectura său nu potu că pre o alta cale să-si perfectioneze cunoștințele capatate in școală.“ — Spre delaturarea acăstăi posomorite situaționi a crescerei poporului promite dlu ministrul a substerne in scurtu tempu „unu projectu detaiat de lege pentru regularea instructiunii populare.“

* * Onorata Redactiune! In nrul 3 a. c. alu „Gazetei Transilvaniei“ sub titl'u: „alte omoruri și crudimi“ s' scrisu după „Hrm. Ztg.“ despre unu omor in o ospetaria intre S-Sebesiu și Orestia, unde talharii aru fi cerutu bani dela ospetarită cu amenintare de a o omoră pre ea și copii, in casu candu nu le-aru indestulii cererea incepandu muierea a strigă ajutoriu, talharii aru fi retezatu capulu unui copilasius etc. sum in acea placuta posetiune de a constată, ca omenii din satele cele dintre S-Sebesiu și Sibotu intrebati

au marturisită, ca se latise faimă ce e dreptu despre o asemenea fapta crudela, esecutata la carica Comunei Tartari a intre S. Sebesiu și Sibotu, fară inse ca se fie adeverata, și prin urmare se tiene acăstă corespondintă din „Herm Ztg.“ spre norocire de categoriă scoruiturilor.

Tabcariu.

* * Disputa pentru fracu „Hon“ se intrepune pentru fracu contra lui „Hazánk“. Mai inainte cu vre-o căte-va dile a luat Hazánk in nume de reu, ca unii din partidă stângăi au aparutu la unu balu in Pest'a imbracati in fracu. La aceste respunde „Hon“ intre altele: Eră unu tempu, candu tempulu eră desbracatu de totă mijloce de a face resistintă la aceea ce i se obtrudea cu puterea. De aceea au alergat oamenii atunci la mijloce putințiose spre a face opositiune și unul din acesle mijloce a fostu vestimentele naționale. Astădi candu suntemu in stare de a dă espreșire parerilor noștri prin mijloce mai corespundietorie, demonstratiunea cu vestimente e de prisosu. Nu trebuie sa dorim unu astfelu de parere despartitoriu intre noi și națiunile civilizate ale apusului.

* * Unu seminariu teologicu pentru jidovii din partea de dincolo de Lait'a. Ministeriu de culte și instructiune publică de dincolo de Lait'a se provoca mai multe reprezentante de comune de cultu precum și unii barbati de specialitate din Vien'a și Prag'a, că sa-si dea parerea in privintă radicări unei școle de rabini. Provocarea arata ca locul celu mai potrivit pentru unu institutu că celu din cestiune aru fi Prag'a.

* * (Reuniune nouă.) Dela anul nou incoce cercula pre aici (Temisiör'a), in mai multe limbi nisice provocari la subscritione, pentru înșinuirea unei „reuniuni de egalitate“ in centralu comitatului, alu cărei scopu aru și a intrunii diferențele elementale societatei, a desceptă participarea la viață publică și politica, la exercitarea drepturilor politice, și in genere pentru afacerile publice, iera in fine a delatură acelle diferențe, ce prin lege de-si suntu sterse, totusi suntu visibile in viață socială: astfelu a asecură unu teren cătu mai largu libertăției și activităției individuali, intre marginile legali și pre basea deplinei indreptătiri egale.

Provocările acestea suntu subscrise de 14 individi — partea cea mai are advocați — de diferențe naționalități, intre cari observămu și numele alor doi români.

Nu suntemu profeti nici ursitori se potem cu-nosce misteriile viitorului, dar nu credem ca reuniunea acăstă va poté candva avea vreunu viitoriu, celu pucinu sub regimulu presintă (?) — nu; caci adoratorii politice guvernamentale și aici se folosesc de cunoscută loru maniera și inca cu succesu bunu, că intre cei ce s'au inscris dejă e majoritatea loru, și asiă înșinuândă „reuniune de egalitate“, său nu se va constitui, de nu-si va poté imprimi misiunea sa din cauza eterogenitatii principielor elemtelor ei constitutive. Mai cu scopu eră — pentru noi români — a inimită exemplulu fratilor nostri din Aradu, și a înșinuândă o astfelu de reunire numai de elementulu nostru. E adeverat ca intelegerintă noastră din acestu comitatul e forte neinsemnată, dar ori cătu ar fi ar formă celu pucinu unu intregu de sine statutoriu, și n'ar trebui se simu partea minorenă a altor eleminte, precum pururea am fostu și vomu fi de căte ori ne vomu amalgamisă cu altii.

EDICTU.

Nicolae Gligor Tarcea din Magu Comitatul Albei de Josu, care de cinci ani cu necredintia parăsindu-si pre legiuță sea socie Elen'a lui Petru Tarciu totu de acolo, au pribegit in lume, prin acăstă se provoca, că in terminu de unu anu de dile dela datu de fată, sa se presentedie înaintea subscrisului foru matrimonial, căci la din contra se va decide procesulu matrimonial asupra-i porntu, și in absență lui la intielesulu SS. Canone ale bisericei noastre gr. or.

Sibiu 1-a Ianuarie 1868.

Scăunulu protopopești gr. or. alu Mercuriei. Petru Badila Protopopu.